

EDUSKUNNAN VASTAUS 208/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä sekä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä sekä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 192/2001 vp).

Valiokuntakäsittely

Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 12/2001 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on järjestää ulkomaalaislain (378/1991) 46 §:n nojalla säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelu erityisesti tähän tarkoitukseen varatussa säilöönottoyksikössä.

Säilöönottoyksikön toiminnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa (493/1999) säädetään turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.

2 §

Säilöönottoyksikkö

Säilöönottoyksikkö voidaan perustaa valtion tai kunnan ylläpitämän vastaanottokeskuksen yhteyteen. Kunnan ylläpitämän vastaanottokeskuksen yhteyteen säilöönottoyksikkö voidaan perustaa tekemällä siitä työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja asianomaisen kunnan kesken sopimus. Kunnan on huolehdittava itse säilöönottoyksikön toiminnasta. Säilöönottoyksikön perustamisesta ja ylläpitämisestä kunnalle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista.

Säilöönottoyksikkö käsittää säilöön otettujen ulkomaalaisten säilyttämistä varten tarpeelliset tilat ja niihin liittyvän ulkoilualan.

3 §

Kehittäminen, ohjaus ja valvonta

Työministeriö vastaa tässä laissa tarkoitetun toiminnan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta ja seurannasta.

Säilöönottoyksikön toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta vastaa työvoima- ja elinkeinokeskus.

Hallinnonalojen yhteistyötä sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelun kehittämistä ja muuta toiminnan sisällön suunnittelua käsitellään maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 20 §:ssä tarkoitetussa turvapaikanhakijoiden vastaanoton neuvottelukunnassa.

2 luku

Säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelu

4 §

Kohtelu

Säilöön otettua ulkomaalaista on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen. Hänen oikeuksiaan ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin säilössäpidon tarkoitus ja varmuus sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttäminen välttämättä edellyttävät.

5 §

Oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottaminen

Ulkomaalaiselle on viipymättä tiedotettava hänen säilöönottojärjestelyistään sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Nämä tiedot on mahdollisuuksien mukaan annettava kirjallisina sellaisella kielellä, jota asianomainen henkilö ymmärtää.

6 §

Yhteydenpito-oikeus

Ulkomaalaisella on oikeus pitää yhteyttä Suomessa olevaan vastaanottajaan, lähiomaiseensa tai muuhun läheiseensä, kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuli-edustustoon, säilöönottoyksikön toimintaa valvovaan viranomaiseen, vähemmistövaltuutettuun, yleiseen oikeusavustajaan, asiamiehenään toimivaan asianajajaan tai muuhun oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneeseen henkilöön, ihmisoikeuksien valvontaelimiin ja Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun virastoon tai viraston edustajaan sekä yleishyödylliseen yhdistykseen, joka antaa ammattimaisesti oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhteydenpitoa ei saa valvoa tai rajoittaa 4 luvun säännösten nojalla. Vastaanottajan, lähiomaisen tai muun yksityishenkilönä ulkomaalaisen luona vierailevan henkilön säilöönottoyksikköön pääsyn edellytykseksi voidaan kuitenkin asettaa turvatarkastuksen suorittaminen.

7 §

Vierailut ja puhelimen käyttö

Ulkomaalaisella on oikeus ottaa vastaan vieraita ja käyttää puhelinta.

Säilöönottoyksikön järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa vieraiden vastaanottamista muina kuin vierailuille tavanomaisina vuorokauden aikoina sekä antaa yksikön järjestyksen ja säilöön otettujen yhteydenpito-oikeuden yhdenvertaisen toteutumisen kannalta välttämättömiä tarkempia määräyksiä vieraiden vastaanottojärjestelyistä ja puhelimen käytöstä. Järjestyssäännöt vahvistaa työvoima- ja elinkeinokeskus.

Puhelimen käytöstä voidaan periä enintään aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu. Ulkomaalaiselle on hänen maksukyvystään huolimatta varattava tilaisuus ottaa puhelimitse yhteyttä 6 §:ssä tarkoitettuihin tahoihin.

8 §

Erillään säilyttäminen

Ulkomaalainen voidaan säilyttää erillään muista säilöön otetuista ulkomaalaisista, jos:

1) hän aiheuttaa vaaraa omalle tai muiden hengelle taikka terveydelle taikka vakavaa vaaraa säilöönottoyksikön turvallisuudelle tai järjestykselle;

2) erillään säilyttäminen on tarpeen hänen suojaamiseksi henkeä, terveyttä tai turvallisuutta välittömästi uhkaavalta vakavalta vaaralta; tai

3) erillään säilyttäminen on poikkeuksellisesti välttämätöntä maahantuloedellytysten tai henkilöllisyyden selvittämisen turvaamiseksi.

Säilöönottoyksikön johtajan täytyy arvioida uudelleen 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu erillään säilyttämisen tarve niin usein kuin siihen on syytä, kuitenkin vähintään joka kolmas päivä.

9 §

Säilöönottoyksiköstä pois siirtäminen

Säilöön otettu 18 vuotta täyttänyt ulkomaalainen voidaan säilöönottoyksikön johtajan pyynnöstä siirtää tilapäisesti säilöönottoyksiköstä poliisin pidätystiloihin, jos 8 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vaaraa ei voida torjua erillään säilyttämisellä.

Ulkomaalaisen sijoittamista edellä 1 momentissa tarkoitettuihin poliisin pidätystiloihin ei saa jatkaa kauempaa kuin se on välttämätöntä. Säilöönottoyksikön johtajan tulee arvioida poliisin pidätystiloihin sijoittamisen tarpeellisuutta siten kuin 8 §:n 2 momentissa säädetään.

Poliisin pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään. Pidätystilojen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi ulkomaalaiseen voidaan kuitenkin soveltaa tarpeellisin osin, mitä tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 5—7 §:ssä säädetään edellyttäen, että toimenpiteet ovat sopu-

soinnussa hänen säilöönottamisensa perusteen kanssa.

10 §

Erillään säilyttämisestä ja pois siirtämisestä päättäminen

Päätöksen säilöön otetun ulkomaalaisen 8 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua erillään säilyttämisestä tekee säilöönottoyksikön johtaja. Päätöksestä on ilmoitettava käräjäoikeudelle siten kuin säilöönotosta ilmoittamisesta säädetään ulkomaalaislain 48 §:n 1 ja 4 momentissa. Erillään säilyttämisen jatkuessa ilmoitus tehdään vähintään kahden viikon välein.

Päätöksen 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua erillään säilyttämisestä ja 9 §:ssä tarkoitettua säilöön otetun ulkomaalaisen siirtämisestä poliisin pidätystiloihin tekee poliisin päällystöön kuuluva poliisimies. Päätöksestä on ilmoitettava käräjäoikeudelle siten kuin 1 momentissa säädetään.

Erillään säilyttämistä tai poliisin pidätystiloihin sijoittamista koskevan asian käsittelyyn käräjäoikeudessa sovelletaan muutoin, mitä ulkomaalaislaissa säädetään säilöönoton ja sen jatkamista koskevan asian käsittelystä.

Jos erillään säilyttäminen tai poliisiin tiloihin siirtäminen tehdään sen vuoksi, että henkilö aiheuttaa vaaraa omalle hengelle tai terveydelle, on asiasta ensin neuvoteltava lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa.

3 luku

Toimeentulon ja huolenpidon järjestäminen

11 §

Majoitus ja huolenpito

Ulkomaalaiselle järjestetään majoitus, täysi ylläpito, tulkkipalveluja ja muu välttämätön perustarpeiden turva säilöönottoyksikössä.

Alaikäisten tai kidutuksen, raiskauksen, muun ruumiillisen tai seksuaalisen väkivallan

uhrien tai muutoin heikommassa asemassa olevien huolenpidon järjestämisessä otetaan huomioon heidän elämäntilanteestaan johtuvat erityiset tarpeensa.

Perheenjäsenille tarjotaan mahdollisuus majoittua yhdessä.

Ulkomaalaiselle järjestetään mahdollisuus ostaa jokapäiväisessä elämässä tarvittavia hyödykkeitä, jotka eivät kuulu 1 momentin soveltamisalaan ja joita ei siten anneta maksutta.

12 §

Käyttöraha ja toimeentulotuki

Ulkomaalaiselle annetaan käyttörahaa, jos hänellä ei ole käytettävissään omia varoja eikä hän voi saada käyttövaroja muulla tavalla. Käyttörahaa säädetään tarkemmin työministeriön asetuksella.

Toimeentulotukeen sekä tukea koskevaan asiaan ja muutoksenhakuun sovelletaan, mitä turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluvan henkilön toimeentulotuesta, tukea koskevista asiasta ja muutoksenhausta säädetään maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa luкуun ottamatta lain 22 §:n 4 momenttia.

Toimeentulotuen ja käyttörahan myöntää se turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus, jonka yhteydessä säilöönnottoyksikkö toimii.

13 §

Hoito ja tutkimus säilöönnottoyksikön ulkopuolella

Jos sairasta tai vammautunutta säilöön otettua ulkomaalaista ei voida asianmukaisesti hoitaa tai tutkia säilöönnottoyksikössä, hänet on lähetettävä riittävän valvonnan alaisena säilöönnottoyksikön ulkopuolelle hoitoon tai tutkimukseen.

Ulkomaalaisen valvonnasta hoidon tai tutkimuksen aikana vastaa sen paikkakunnan poliisi, missä hoito tai tutkimus tapahtuu. Säilöönnottoyksikön virassa oleva henkilö vastaa kuitenkin

valvonnasta siihen saakka, kun poliisi voi ottaa valvonnan tehtäväkseen.

14 §

Toimintakyvyn tukeminen

Ulkomaalaiselle järjestetään säilöönnottoyksikön oloihin soveltuvaa elämänhallintaa tukevaa toimintaa sekä mahdollisuus tiedotusvälineiden seuraamiseen ja kirjastopalvelujen käyttöön.

Ulkopuolisille henkilöille ja yhteisöille voidaan antaa lupa virkistys- ja opintotoiminnan järjestämiseen säilöönnottoyksikössä.

Ulkomaalaiselle on järjestettävä tilaisuus ulkoilla vähintään yksi tunti päivässä.

Säilöönnottoyksikössä on varattava hiljentymiseen soveltuva tila.

4 luku

Rajoitukset ja tarkastukset

15 §

Tapaamisten valvonta ja rajoittaminen

Vieraiden pääsyn edellytykseksi säilöönnottoyksikköön voidaan asettaa päällysvaatteiden ja mukana tuotujen tavaroiden jättäminen tapaamisen ajaksi säilöönnottoyksikössä säilytettäväksi säilöönnottoyksikön määräämällä tavalla.

Tapaaminen voidaan järjestää tapaamista varren erikseen osoitetussa tilassa, jos on perusteltua syytä epäillä tapaamisesta aiheutuvan vaaraa säilöönnottoyksikön turvallisuudelle tai järjestykselle. Jos turvallisuuden tai järjestyksen säilyttäminen sitä edellyttää, tapaamisessa voi olla läsnä yksikön ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitava henkilö.

Tapaaminen voidaan evätä, jos vierailija ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyytensä tai kieltäytyy turvatarkastuksesta tai on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu turvallisuudelle tai järjestykselle sellaista vaaraa, jota ei voida valvonnalla torjua.

Tapaaminen voidaan evätä, jos tapaamisen perustellusta syystä arvioidaan vaarantavan säi-

löönn otetun ulkomaalaisen maahantuloedellytysten ja henkilöllisyyden selvittämisen tai jos on perusteltua syytä olettaa, että tapaaminen myötävaikuttaa rikoksen tekemiseen.

16 §

Kirjeenvaihto ja lähetykset

Jos on perusteltua syytä epäillä, että säilöön otetulle ulkomaalaiselle saapunut kirje-, posti- tai muu lähetyks sisältää 21 §:ssä tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, sen saajaa voidaan pyytää avaamaan se henkilökunnan läsnä ollessa. Jollei asianomainen suostu avaamaan kirje-, posti- tai muuta lähetystä, se voidaan tarkastaa läpivalaisemalla tai avaamalla. Lähetystä ei saa kuitenkaan lukea. Tarkastus ja avaaminen on tehtävä todistajan läsnä ollessa.

17 §

Puhelimen käytön rajoitukset

Puhelimen käytön ehdoksi voidaan asettaa, että säilöön otettu ulkomaalainen ilmoittaa, kehen hänellä on tarkoitus olla yhteydessä. Puhelimen käyttö voidaan kieltää, jos sen perustellusta syystä arvioidaan vaarantavan ulkomaalaisen maahantuloedellytysten tai henkilöllisyyden selvittämisen tai jos voidaan perustellusta syystä olettaa, että puhelimen käyttö myötävaikuttaa rikoksen tekemiseen.

18 §

Sähköinen viestintä

Ulkomaalaisen oikeutta olla yhteydessä säilöönottoyksikön ulkopuolelle televiestintää, muuta sähköistä viestintää tai muuta tämän kaltaista teknistä yhteyttä käyttämällä voidaan rajoittaa 17 §:ssä säädetyillä perusteilla ottamalla matkapuhelin tai muu viestintälaitte pois ulkomaalaiselta kiellon ajaksi.

19 §

Poistumislupa

Ulkomaalaiselle voidaan antaa lupa poistua säilöönottoyksiköstä vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen henkilön tapautumista tai hautaamista varten tai muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä. Valvonnasta poistumisluvan aikana vastaa poliisi.

20 §

Valvonta

Säilöön otettuja ulkomaalaisia ja säilöönottoyksikön tiloja on valvottava siten kuin säilöössäpidon tarkoitus, säilöönottoyksikön järjestys, säilöönottoyksikössä pitämisen varmuus tai poistumisen estäminen sekä ulkomaalaisten ja muiden henkilöiden turvallisuus edellyttävät.

Jos ulkomaalaisten tai muiden henkilöiden turvallisuuden takaaminen tai säilöönottoyksikön järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä välttämättä edellyttää, yksikön ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitava henkilö voi valvoa myös majoitustiloja käymällä niissä.

Valvonta on järjestettävä niin, ettei se loukkaa säilöön otetun ulkomaalaisen tai muiden henkilöiden yksityiselämän suojaa eikä siitä aiheudu heille tarpeetonta haittaa.

Säilöönottoyksikön valvonnasta vastaavat yksikön johtaja sekä ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitavat henkilöt.

21 §

Turvatarkastus

Säilöönottoyksikössä voidaan tehdä turvatarkastuksia turvallisuudesta huolehtimiseksi, järjestyksen turvaamiseksi tai omaisuuden suojelemiseksi.

Turvatarkastuksessa voidaan metallinilmaisinta taikka muuta teknistä laitetta käyttäen tarkastaa säilöönottoyksikköön saapuva säilöön otettu ulkomaalainen ja hänen mukanaan olevat

tavarat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan esinettä tai ainetta:

1) jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle tai säilöönottoyksikön järjestykselle;

2) jota voidaan käyttää omaisuuden vahingoittamiseen;

3) jonka hallussapito on muuten lain tai sen nojalla annettujen säännösten nojalla kielletty; tai

4) joka on alkoholia.

Muu säilöönottoyksikköön saapuva henkilö voidaan tarkastaa siten kuin säilöön otetun ulkomaalaisen tarkastamisesta säädetään 2 momentissa. Jos henkilö kieltäytyy turvatarkastuksesta, noudatetaan mitä 15 §:n 3 momentissa säädetään.

Turvatarkastus on järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

22 §

Henkilöntarkastus

Jos säilöön otettua ulkomaalaista epäillään 21 §:ssä tarkoitettujen kiellettyjen esineiden tai aineiden hallussapidosta, hänelle voidaan suorittaa henkilöntarkastus säilöönottoyksikköön saapumisen tai palaamisen yhteydessä taikka valvomattoman tapaamisen jälkeen.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muutoin yllään.

Henkilöntarkastus on suoritettava hienotunteisesti ja todistajan läsnä ollessa. Henkilöntarkastusta ei saa suorittaa eikä henkilöntarkastusta suoritettaessa saa olla läsnä eri sukupuolta oleva henkilö, jollei hän ole lääkäri tai muu terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluva.

23 §

Kielletyt esineet ja aineet

Edellä 21 §:ssä tarkoitettut esineet ja aineet on otettava tarkastettavalta pois. Ne on palautettava säilöön otetulle ulkomaalaiselle vapaaksi

päästämisen yhteydessä. Jollei esinettä tai ainetta voida tuolloin vaaratta palauttaa, se on luovutettava poliisille joko tarkastetulle henkilölle palauttamista tai poliisilain (493/1995) 24 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä varten.

Säilöönottotilassa vierailevalta henkilöltä pois otetut tavarat ja aineet palautetaan henkilölle hänen poistuessaan säilöönottoyksiköstä.

24 §

Toimenpiteiden kirjaaminen

Henkilöntarkastuksesta, pois otetuista tavaroista ja aineista, kirje-, posti- tai muiden lähetysten tarkastamisesta ja avaamisesta sekä vierailujen kieltämisestä pidetään pöytäkirjaa.

Henkilöntarkastuksesta ja muista 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tehtävän pöytäkirjan allekirjoittaa tarkastuksen tekijä ja todistajana läsnä ollut henkilö. Tavaroiden ja esineiden poisottamista koskevaan pöytäkirjaan on pyydyttävä myös asianomaisen säilöön otetun ulkomaalaisen allekirjoitus.

Tarkemmat säännökset pöytäkirjaamisesta annetaan työministeriön asetuksella.

25 §

Rajoituksia ja tarkastuksia koskeva päätösvalta

Säilöön otetun ulkomaalaisen henkilöntarkastuksesta ja hänen hallussaan olevien tavaroiden ja aineiden poisottamisesta, hänelle saapuneiden kirje-, posti- tai muiden lähetysten tarkastamisesta ja avaamisesta sekä 15 §:n 1—3 momentissa tarkoitetuista vierailujen kieltämisestä ja valvonnasta päättää säilöönottoyksikön johtaja tai hänen määräyksestään ohjaus- ja valvonta-tehtävissä toimiva virkamies tai viranhaltija. Jos asia on kiireellinen, saa edellä tarkoitettun päätöksen tehdä muukin säilöönottoyksikön virkamies tai viranhaltija.

Edellä 15 §:n 4 momentissa sekä 17 ja 18 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä ja 19 §:ssä tarkoitettua poistumisluvasta päättää päällystön kuuluva poliisimies.

Säilöönottoyksikön johtajan tai muun 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen tai viranhaltijan on pantava täytäntöön 2 momentissa tarkoitettu päätös.

5 luku

Muutoksenhaku

26 §

Valitusoikeus

Säilöön otetulla ulkomaalaisella on oikeus hakea muutosta valittamalla kärjäoikeuteen seuraavista päätöksistä:

- 1) 15 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetusta taapaamisen epämisestä;
- 2) 17 ja 18 §:ssä tarkoitetusta puhelimen ja sähköisen viestinnän rajoittamisesta tai kieltämisestä;
- 3) 19 §:ssä tarkoitetun poistumisluvan epämisestä; sekä
- 4) 23 §:n 1 momentissa tarkoitetusta kiellettyjen esineiden ja aineiden poisotosta.

Kun 1 momentissa tarkoitetusta asiasta tehdään päätös, ulkomaalaiselle on samalla annettava kirjallinen valitusosoitus. Valitusosoituksessa on mainittava tuomioistuin, jolle valitus asiassa voidaan tehdä, valituksen tekemistä koskeva määräaika sekä selostettava muutoin, mitä valitusta tehtäessä on noudatettava.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään 12 §:n 2 momentissa.

27 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan kärjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella säilöön otettua ulkomaalaista säilytetään.

Muutoksenhakua koskevaa asiaa käsiteltäessä kärjäoikeus on päätösvaltainen myös silloin, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain (87/1973) 5 §:ssä tarkoitettua selvitystä taloudellisista oloista ei tarvitse esittää, jollei kärjäoikeus toisin määrää.

28 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun asiaa koskeva päätös tai asiakirja valitusosoituksineen on annettu säilöön otetulle ulkomaalaiselle tiedoksi. Valituskirjelmä toimitetaan säilöönottoyksikön johtajalle.

Johtajan on toimitettava valituskirjelmä välittömästi kärjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Jos valituksen alaisen päätöksen on tehnyt poliisi, johtajan on pyydetävä poliisia toimittamaan valituskirjelmään päätöstään koskeva asiakirja-aineisto ja oma selvityksensä siten, että valituskirjelmä voidaan välittömästi toimittaa tuomioistuimen kansliaan.

Asiakirjoja kärjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut johtajalle. Tuomioistuimen on viivytyksettä annettava valittajalle ja päätöksen tekijälle tieto käsittelyn ajasta ja paikasta sekä valittajan poisolon seurauksista.

Jos säilöön otettu ulkomaalainen on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, hän ei menetä puhevaltaansa.

29 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei keskeytä päätöksen tai ratkaisun täytäntöönpanoa, jollei tuomioistuin toisin määrää.

30 §

Oikeussuojakeinon käyttämisen turvaaminen

Säilöönottoyksikön johtajan tulee huolehtia siitä, että säilöön otetulla ulkomaalaisella on mahdollisuus laatia valituskirjelmä ja että hänel-

lä on käytännön mahdollisuus osallistua valituksen käsittelyyn tuomioistuimessa.

Ulkomaalaisella on oikeus käyttää avustajaa ja tulkkia tämän lain mukaisissa asioissa.

Poliisi vastaa säilöön otetun ulkomaalaisen kuljettamisesta käräjäoikeuden istuntoon.

31 §

Käsittely käräjäoikeudessa

Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeudessa. Valitus voidaan käsitellä valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tai ratkaisun tekijän tai häntä edustavan virkamiehen tai viranhaltijan on oltava läsnä käräjäoikeudessa valitusta käsiteltäessä.

Käräjäoikeuden on otettava muutoksenhaun alainen asia käsiteltäväksi viimeistään siinä istunnossa, jossa asianomaisen säilöön otetun säilöissäpidon jatkaminen ulkomaalaislain 48 §:n mukaan on käräjäoikeuden harkittavana.

32 §

Valituskielto käräjäoikeuden ratkaisusta

Käräjäoikeuden päätökseen tässä laissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

6 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Säilöön otettujen ulkomaalaisten henkilötietojen käsittely

Säilöön otettuja ulkomaalaisia koskevien tietojen käsittelyä varten on asukasrekisteri. Asukasrekisterillä tarkoitetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 37 §:n mukaista henkilörekisteriä.

Asukasrekisteriin saa kerätä ja tallettaa:

1) säilöön otetun ulkomaalaisen tunnistamiseksi tarvittavat tiedot, rekisterinpitäjän ja ulkomaalaisviraston antamat asiakasnumerot sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot; sekä

2) tiedot siitä, milloin ulkomaalainen on sijoitettu säilöönottoyksikköön ja milloin hän on poistunut sieltä.

Rekisterinpitäjään ja rekisterinpitäjän vastuuseen rekisteriin talletetuista tiedoista, tietojen poistamiseen rekisteristä ja tietojen pysyvään säilyttämiseen sovelletaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 35, 36 ja 40 §:n säännöksiä.

34 §

Tiedonsaantioikeus, tietojen luovuttaminen ja salassapito

Tiedonsaantioikeudesta, tietojen luovuttamisesta ja salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 41—43 §:ssä säädetään.

35 §

Voimakeinojen käyttö

Säilöönottoyksikön johtajalla ja säilöönottoyksikön virkasuhteisella tehtävään koulutetulla henkilöllä on säilöönottoyksikössä tehtäväänsä suorittaessaan oikeus käyttää voimakeinoja:

1) säilöön otetun ulkomaalaisen turvatarkastuksen suorittamiseksi;

2) säilöön otetun ulkomaalaisen henkilöntarkastuksen suorittamiseksi;

3) säilöön otetun ulkomaalaisen poistumisen estämiseksi;

4) säilöön otetulta ulkomaalaiselta kiellettyjen aineiden poisottamiseksi;

5) ulkopuolisten pääsyn estämiseksi säilöönottoyksikköön ja sieltä poistamiseksi; sekä

6) säilöönottoyksikön tai säilöön otetun ulkomaalaisen turvallisuutta vaarantavan teon tai tahtuman estämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa käyttää aseita tai muita voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Voimakeinojen käyttöä harkittaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut seikat, joilla on merkitystä tilanteen kokonaisarvioinnin kannalta.

36 §

Säilöönottoyksikön henkilöstö

Säilöönottoyksikön johtajan ja ohjaus- ja valvontatehtäviä hoitavan henkilöstön on oltava virkasuhteista. Säilöönottoyksikön johtajalta vaaditaan vähintään opistotasoinen koulutus, hyvä englanninkielen taito ja alaan soveltuvaa

työkokemusta. Ohjaus- ja valvontatehtäviin vaaditaan alalle sopivaksi katsottavaa koulutusta ja työkokemusta sekä kohtuullinen englannin kielen tai muun vieraan kielen taito.

Säilöönottoyksikön johtajana voi toimia myös sen vastaanottokeskuksen johtaja, jonka yhteydessä säilöönottoyksikkö toimii.

Kelpoisuusvaatimuksista ja nimikkeistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Säilöönottoyksikköön siirretään sen aloittaessa toimintansa poliisin säilytystiloissa tai rangaistuslaitoksissa olevia ulkomaalaisia säilöönoton jatkamiseksi. Siirtäminen ei edellytä kärkeäjoikeuden päätöstä. Siirrosta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 47 §, 48 §:n 1—3 momentti ja 51 §, sellaisena kuin niistä on 47 § osaksi laissa 537/1999, sekä lisätään lakiin uusi 48 a § seuraavasti:

47 §

Säilöönotosta päättäminen ja säilöön otetun sijoittaminen

Säilöönotosta päättää kihlakunnan poliisilaitoksen, keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai liikkuvan poliisin päällystöön kuuluva virkamies. Lyhytaikaisesta, enintään 48 tuntia kestävästä säilöönotosta voi päättää myös vähintään majurin arvoinen rajavartiomies. Säilöön otetul-

le tai tämän edustajalle on ilmoitettava säilöönoton peruste.

Säilöön otettu ulkomaalainen on mahdollisimman pian sijoitettava säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (/) tarkoitettuun säilöönottoyksikköön.

Edellä 1 momentissa mainittu virkamies voi päättää säilöön otetun ulkomaalaisen poikkeuk-

sellisesta sijoittamisesta poliisin pidätystiloihin, jos:

1) säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä; tai

2) ulkomaalainen otetaan säilöön kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä, jolloin säilöönotto saa kestää enintään neljä vuorokautta.

Alle 18-vuotias voidaan sijoittaa poliisin pidätystiloihin vain yhdessä perheensä tai huoltajansa kanssa.

Poliisin pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan, mitä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa säädetään. Pidätystilojen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi ulkomaalaiseen voidaan kuitenkin soveltaa tarpeellisin osin, mitä tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 5—7 §:ssä säädetään edellyttäen, että toimenpiteet ovat sopusoinnussa hänen säilöönottamisensa perusteen kanssa.

48 §

Säilöönnotosta ilmoittaminen ja tuomioistuinkäsittely

Säilöönnotosta ja 47 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamisesta päättäneen virkamiehen on viipymättä ja viimeistään säilöön ottamista seuraavana päivänä ilmoitettava asiasta säilyttämispaikan käräjäoikeudelle tai kiireellisessä tapauksessa muullekin käräjäoikeudelle sen mukaan kuin oikeusministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisena asianomaiselle käräjäoikeudelle.

Käräjäoikeuden on otettava säilöön ottamista ja 47 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua säilöön ottamisesta. Edellä mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa asia on otettava käsiteltäväksi viipy-

mättä ja viimeistään vuorokauden kuluttua ilmoituksesta.

Käräjäoikeus on säilöön ottamista koskevasa asiassa päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin käräjäoikeuden istunnosta säädetään.

48 a §

Menettely käräjäoikeudessa

Säilöön ottamista ja 47 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskevan päätöksen tehneen tai tämän määräämän virkamiehen on oltava läsnä asiaa käräjäoikeudessa käsiteltäessä.

Asian käsittelyssä käräjäoikeudelle on esitettävä selvitys säilöönnoton ja säilöön otetun ulkomaalaisen poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä. Säilöön otettu ulkomaalainen on tuotava käräjäoikeuden istuntoon ja häntä on kuultava siellä säilöönnoton ja poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä.

Asian käsittely voidaan lykätä vain erityisistä syistä. Säilöönnotto jatkuu asian seuraavaan käsittelyyn, jollei käräjäoikeus toisin määrää.

51 §

Käsittely uudestaan käräjäoikeudessa

Jollei säilöön otettua ulkomaalaista ole määrätty päästettäväksi vapaaksi, säilöön otetun säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeuden on omasta aloitteestaan otettava säilöön ottamista ja 47 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia uudelleen tutkittavaksi aina viimeistään kahden viikon kuluttua päätöksestä, jolla käräjäoikeus on määrännyt säilöön otetun pidettäväksi edelleen säilössä asianomaisessa sijoituspaikassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2001
